

Sygn. akt I ACa 1069/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Ewa Giezek

Sędziowie: SA Barbara Lewandowska

SO del. Rafał Terlecki (spr.)

Protokolant: stażysta Agata Karczewska

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2015 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa B. O. (1), S. K. (1), Z. K. oraz G. W.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 2 września 2014 roku, sygn. akt XV C 728/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a. w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że obniża zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz powoda B. O. (1) kwotę 84 957,81 złotych do kwoty 82.478,90 zł (osiemdziesiąt dwa tysiące czterysta siedemdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałym zakresie

b. w punkcie II (drugim) w ten sposób, że obniża zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz powoda S. K. (1) kwotę 42 464,66 złotych do kwoty 41.549,32 zł (czterdzieści jeden tysięcy pięćset czterdzieści dziewięć złotych trzydzieści dwa grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałym zakresie;

c. w punkcie III (trzecim) w ten sposób, że obniża zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz powódki Z. K. kwotę 42 464,66 złotych do kwoty 41.549,32 zł (czterdzieści jeden tysięcy pięćset czterdzieści dziewięć złotych trzydzieści dwa grosze) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałym zakresie;

d. w punkcie IV (czwartym) w ten sposób, że obniża zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz powódki G. W. kwotę 41980,27 złotych do kwoty 41.246,58 zł (czterdzieści jeden tysięcy dwieście czterdzieści sześć złotych pięćdziesiąt

osiem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty i oddała powództwo w pozostałym zakresie;

e. w punkcie V (piątym) w ten sposób, że zasądzoną w nim od pozwanego na rzecz powoda B. O. (1) kwotę 7344,20 zł obniża do kwoty 6.873,02 zł (sześć tysięcy osiemset siedemdziesiąt trzy złote dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddała apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda B. O. (1) kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powoda S. K. (1) kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

V. zasądza od pozwanego na rzecz powódki Z. K. kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

VI. zasądza od pozwanego na rzecz powódki G. W. kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt I ACa 1069/14

UZASADNIENIE

Powodowie pozwem skierowanym przeciwko (...) S.A. domagali się zasądzenia na swoją rzecz odpowiednio:

- B. O. (1)

kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,

kwoty 6.161,64 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 100.000 zł za okres od dnia 2 marca 2013 roku do dnia 22 sierpnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty;

- S. K. (1)

kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,

kwoty 2.464,66 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 2 marca 2013 roku do dnia 22 sierpnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty;

- Z. K.

kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,

kwoty 2.464,66 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 2 marca 2013 roku do dnia 22 sierpnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty.

- G. W.

kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,

kwoty 1.980,27 tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 40.000 zł za okres od dnia 2 marca 2013 roku do dnia 22 sierpnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty

oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie po 4.800 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 2 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz powoda B. O. (1) kwotę 84957,81 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I); zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz powoda S. K. (1) kwotę 42464,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt II); zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz powódki Z. K. kwotę 42464,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt III); zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz powódki G. W. kwotę 41980,27 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt IV); zasądził od pozwanego na rzecz powoda B. O. (1) kwotę 7344,20 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2897,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt V); zasądził od pozwanego na rzecz powoda S. K. (1) kwotę 4795,25 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2421,25 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt VI); zasądził od pozwanego na rzecz powódki Z. K. kwotę 4795,25 zł tytułem kosztów procesu w tym kwotę 2421,25 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt VII); zasądził od pozwanego na rzecz powódki G. W. kwotę 4771,25 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2421,25 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt VIII); odstąpił od obciążania powoda B. O. (1) kosztami zastępstwa postępowania na rzecz pozwanego (pkt IX); nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 2112,40 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt X).

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Zmarły S. O. urodził się (...), był synem powoda B. O. (1) oraz zmarłej w tym samym wypadku B. O. (2). Małżonkowie O. byli zgodnym małżeństwem, mieszkali na Z. w G.. B. O. (1) ukończył Akademię (...) w G. i pracował jako (...) w (...) oraz prowadził zajęcia plastyczne w (...) klubie (...). B. O. (2) była (...). Syn S. przejawiał zdolności plastyczne W 1998 roku małżonkowie postanowili, że B. O. (2) wyjedzie do (...) w celach zarobkowych. Podczas pobytu B. O. (2) w (...) B. O. (1) opiekował się synem S.. W opiece nad synem pomagali mu dziadkowie S. i Z. K., jak i matka B. G. W., która przez pewien czas mieszkała z powodem. W okresie tym dziadkowie odgrywali dużą rolę w życiu S. O..

B. O. (1) opiekował się synem. Wykonywał wszystkie czynności, które dotychczas wykonywała matka B. O. (2). To spowodowało, iż między nimi wywiązała się silna więź. B. O. (1) widząc talent plastyczny syna, dużo czasu poświęcał z nim na rysowanie, malowanie. Niekiedy również S. towarzyszył ojcu w zajęciach plastycznych, prowadzonych przez niego w (...) klubie (...). B. O. (1), sam mając wykształcenie plastyczne, starał się jak najbardziej rozwinąć i ukształtować talent artystyczny syna.

Po powrocie B. O. (2) z (...), małżonkowie O. kupili nieruchomość gruntową. Zamierzali wybudować dom, w którym mieli zamieszkać, jak również prowadzić działalność gospodarczą (agroturystyka). Chcieli, aby nieruchomość ta przynosiła zysk.

W dniu 1 lipca 1999 roku B. O. (2) pojechała z synem S. na działkę.. Razem z nimi pojechali także szwagier T. M. i siostra I. M. oraz ich dziecko W..

Około godziny 18.30 T. M. prowadził samochód marki D. (...) o nr rejestracyjnym (...), ciągnąc za sobą przyczepkę lekką typu (...) o nr rejestracyjnym (...). Obok T. M. na przednim siedzeniu pasażera siedziała jego żona I. M., za T. M., na tylnym siedzeniu samochodu siedziała B. O. (2), zaś obok niej jej syn 4 - letni S. O..

W miejscowości B. gmina S. w pewnym momencie T. M. na prostym odcinku drogi podjął manewr wyprzedzania kolumny samochodów. Pod koniec manewru wyprzedzania, gdy był jeszcze na lewym pasie ruchu, ciągniona przez samochód przyczepka wpadła w wibracje, a kiedy kierujący zdołał zjechać ponownie na prawy pas ruchu wibracje przyczepki zwiększyły się i pojazd został ściągnięty na lewy pas ruchu, gdzie zderzył się czołowo z jadącym z kierunku przeciwnego samochodem marki I. o nr rejestracyjnym (...), który był kierowany przez K. B.. K. B. w celu uniknięcia zderzenia odbił kierownicą w prawo i zatrzymał się skosem, przodem będąc na prawym do swego kierunku jazdy poboczu. W wyniku zderzenia pojazdów śmierć na miejscu ponieśli T. M., I. M., B. O. (2) i S. O..

W dniu zdarzenia właściciel pojazdu T. M. ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów w (...) S.A. E. Hestia w S..

Śmierć syna u B. O. (1) wywołała bardzo silne emocje, które uniemożliwiły mu prawidłowe funkcjonowanie w życiu społecznym. Przez wiele miesięcy nie był w stanie pracować, ani zajmować się zwykłymi codziennymi sprawami. Bliskie osoby nie były w stanie pomóc mu w pogodzeniu się z bólem i stratą najbliższych osób.

Powód nie mógł dalej mieszkać w mieszkaniu, które wcześniej zamieszkiwał razem z żoną i synem, albowiem widok rzeczy należących do syna, jego zabawek, ubranek i prac plastycznych, wywoływał u powoda niezmierny ból.

W przewyciężeniu stanu „wegetacji”, rozbicia, niemocy i powrotowi do normalnego życia pomógł powodowi jego brat.

Powód w związku z wypadkiem przestał tworzyć, zrezygnował z pracy grafika.

B. O. (1) przeżył ostrą reakcję na stres, następnie zaburzenia adaptacyjne. Emocje, jakich powód doświadczył w związku ze śmiercią syna, były intensywne i wpłynęły bezpośrednio negatywnie na jego aktywność życiową oraz życie towarzyskie bezpośrednio po wypadku. Proces żałoby nie został u powoda zaburzony ani nie doszło do jego powikłania.

Powódka Z. K. na skutek śmierci wnuka S. przeżyła ostrą reakcję na stres, następnie zaburzenia adaptacyjne. Emocje, jakich powódka doświadczyła w związku ze śmiercią wnuka, były intensywne, ale nie wpłynęły bezpośrednio na jej aktywność życiową oraz życie rodzinne. Bezpowrotnie utraciła bliską relację emocjonalną, więź z wnukiem, co odczuwa do chwili obecnej. Nie doszło u powódki do trwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym.

W wyniku śmierci S. O. powód S. K. (1) nie zdołał przeżyć fizjologicznych etapów żałoby. Powoda łączyły głębokie więzi emocjonalne z wnukiem. Na skutek śmierci wnuka u powoda S. K. (1) nie doszło do wystąpienia fizjologicznej reakcji żałoby. Nie wymagał i nie wymaga stosowania farmakologii. Nie doszło u powoda do trwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym. Po zgonie bliskich powód zmuszony był do aktywności, z uwagi na konieczność opieki nad jedyną ocalałą w wypadku wnuczką nie mógł pozwolić sobie na bezczynność i przeżywanie żałoby.

Powódkę G. W. łączyły głębokie więzi emocjonalne z wnukiem, bardzo żyła się z wnukiem, podczas gdy sprawowała nad nim opiekę, kiedy synowa wyjechała za granicę. Na skutek śmierci wnuka u powódki G. W. doszło do wystąpienia fizjologicznej reakcji żałoby, a następnie po 2 latach do jej powikłania - wystąpiły u powódki zaburzenia depresyjno - lękowe (adaptacyjne nerwicowe) wynikające z licznych czynników reaktywnych. Powódka nie wymagała stosowania farmakoterapii. W wyniku śmierci wnuka nie doszło do trwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym powódki.

Powód B. O. (1) założył nową rodzinę. Formalnie związek małżeński zawarł w 2008 roku, jednakże faktycznie związek ten zawiązał się w 2001 roku. Z tego związku powód ma dwoje dzieci, syna lat 12 i córkę lat 6.

Pismem z dnia 23 stycznia 2013 roku powodowie zwrócili się do pozwanego o przyznanie na rzecz:

- B. O. (1) kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do posiadania członka rodziny oraz kwotę 40.000 zł tytułem odszkodowania;
- Z. K. kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do posiadania członka rodziny oraz kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania,
- S. K. (2) 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do posiadania członka rodziny oraz kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania.

Zaś pismem z dnia 26 lutego 2013 roku powódka G. W. zwróciła się do pozwanego o przyznanie kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do posiadania członka rodziny.

Decyzją z dnia 2 kwietnia 2013 roku (...) S.A. w S. przyznało na rzecz:

- B. O. (1) kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia,
- S. K. (1) kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia,
- Z. K. kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia,
- G. W. kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2013 roku powodowie odwołali się od przedmiotowych decyzji, domagając się dopłaty tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią małoletniego S. O. w wysokości:

- 25.000 zł dla S. K. (1) - 25.000 zł dla Z. K.,
- 25.000 zł dla G. W.,
- 55.000 zł dla B. O. (1)

oraz o wypłatę 40.000 zł tytułem odszkodowania z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci syna na rzecz B. O. (1).

Decyzją z dnia 27 maja 2013 roku pozwany odmówił dalszej zapłaty zadośćuczynienia i odszkodowania.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego, w szczególności w oparciu o zeznania powodów oraz zeznania świadka J. K. i opinii sporządzonych przez biegłych sądowych, które to dowody Sąd uznał za wiarygodne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne.

W przedmiotowej sprawie okolicznością niesporną było, że w dniu 1 lipca 1999 roku doszło do wypadku komunikacyjnego, wskutek którego śmierć poniósł S. O., syn powoda B. O. (1) i wnuk Z. i S. małżonków K. oraz G. W..

Sąd Okręgowy wskazał, że w dacie wypadku nie obowiązywał aktualnie występujący w polskim porządku prawnym przepis art. 446 § 4 k.c., z którego wynika, że sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z tych przyczyn podstawę prawną żądania stanowi art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc, bowiem śmierć osoby bliskiej powoduje naruszenie dóbr osobistych.

Na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego Sąd uznał za uzasadnione roszczenie powoda B. O. (1), nie mając jakichkolwiek wątpliwości, iż doznał on bardzo bolesnej straty, wynikającej ze śmierci syna. Ustalając zasadność żądania w tym przedmiocie miał na względzie więc, jaka istniała pomiędzy rodzicem a dzieckiem. Sąd wskazał, że miłość rodzica do dziecka, która powstaje już w momencie poczęcia, jest uczuciem bardzo subiektywnym, dlatego też bez znaczenia jest wiek dziecka w chwili jego śmierci i nie powinien mieć on wpływu na

wysokość świadczeń, ponieważ nie sposób stwierdzić, że krzywda, jakiej rodzic doznaje w wyniku śmierci dziecka w wieku 4 lat jest mniejsza niż ma to miejsce w czasie, gdy dziecko jest już starsze. W związku z tym oczywistym jest w ocenie Sądu, że powód doznał krzywdy, która przede wszystkim polegała na stracie bliskiej osoby, dziecka, które stanowiło dla niego nadzieję na wspólne budowanie rodziny. Konsekwencją śmierci syna było naruszenie dobra osobistego powoda, jakim było naruszenie jego prawa do prawidłowo funkcjonującej rodziny. Przedmiotowe zdarzenie zmieniło życie powoda. Podkreślenia wymaga fakt, że powód nie mógł bezpośrednio po wypadku funkcjonować i prowadzić dotychczasowego życia. Musiał opuścić mieszkanie, albowiem wszystkie rzeczy przypominały mu o zmarłym S., nie mógł również tworzyć. Śmierć syna była dla powoda tym bardziej dotkliwa, albowiem przez ostatni czas zajmował się synem sam, pod nieobecność B. O. (2). W ten sposób powód bardzo zżył się z nim. Powyższego nie zmienia fakt, iż powód nie leczył się psychiatrycznie czy też, że założył nową rodzinę.

Sąd wskazał, iż silna więź emocjonalna istniała również pomiędzy S. O. a dziadkami S. K. (2), Z. K. i G. W.. Wnuk powodów, który w wyniku wypadku poniósł śmierć, był dla nich bardzo ważny. Od momentu jego urodzin uczestniczyli w jego życiu, przyglądając się jego rozwojowi. Zmarły był dla nich ważnym członkiem rodziny, dzieckiem, które swoją radością życia, aktywnością, otwartością i kreatywnością wносиło do ich życia radość. Jego śmierć stanowiła dla nich dotkliwy cios. Dziadkowie utrzymywali regularne kontakty ze swoim wnukiem, spędzali wspólnie czas. Obserwowali również z dumą proces jego rozwoju, darząc go mocnymi uczuciami. S. O. dla S. i Z. K. był dodatkową radością, albowiem powodowie mieli dzieci - dziewczynki, a S. był męskim potomkiem. Wszyscy dziadkowie spędzali z wnukiem czas podczas odwiedzin, a także opiekowali się nim w okresie, gdy B. O. (2) przebywała w (...). Dla G. W. był to pierwszy wnuk. U powodów pomimo upływu tak wielu lat śmierć dziecka nadal wywołuje żywe emocje i lzy.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał zatem, że kwotą odpowiednią pozwalającą zadośćuczynić krzywdzie, jaką powód B. O. (1) poniósł wskutek śmierci syna S., będzie łączna kwota 100 000 zł, zaś dla powodów Z. K., S. K. (2) i G. W. kwota po 45 000 zł. Sąd zasądził zatem od pozwanego na rzecz powodów w oparciu o art. 24 § 1 kc w zw. z art. 448 kc oraz art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc na rzecz powoda kwotę 80 000 zł, biorąc pod uwagę kwotę 20 000 zł już wypłaconą przez ubezpieczyciela, zaś na rzecz pozostałych kwotę po 40 000 zł, biorąc pod uwagę wypłatę przez pozwanego na ich rzecz po 5000 zł.

O odsetkach Sąd orzekł na mocy art. 481 § 1 i art. 482 § 1 kc. Sąd miał na względzie, że szkoda została zgłoszona w dniu 23 stycznia 2013 r., zatem pozwany opóźnił się z jej zapłatą dopiero, gdy upłynął 30 – dniowy termin na przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego, tj. w dniu 2 marca 2013 r. Odnośnie do powódki G. W. Sąd wskazał, że odsetki są należne od dnia 5 kwietnia 2013 r., albowiem powódka zgłosiła swoje żądanie pozwanemu w dniu 23 lutego 2013 r.

Na podstawie art. 482 § 1 kc Sąd zasądził odsetki skapitalizowane za okres od dnia 2 marca 2013 r. do dnia 22 sierpnia 2013 r., a więc do dnia wniesienia pozwu oraz dalsze odsetki od dnia 22 sierpnia 2013 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc i art. 102 kpc.

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany w zakresie punktu I co do kwoty 40 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt II co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt III co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt IV co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt V, VI VIII w całości.

W tym stanie rzeczy skarżący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt I co do kwoty 40 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt II co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt III co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt IV co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt V, VI VIII w całości poprzez oddalenie powództwa w tym zakresie i zasądzenie kosztów według norm przepisanych;

II. zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

III. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt I co do kwoty 40 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt II co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt III co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt IV co do kwoty 20 000 zł oraz co do odsetek ustawowych, w pkt V, VI VIII w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Wyrokowi temu skarżący zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 446 § 4 kc w zw. z art. 363 § 2 kc poprzez nieprawidłową wykładnię i przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że powodom przysługują tytułem zadośćuczynienia kwoty zawyżone, w wysokości wygórowanej;
- art. 817 kc w zw. z art. 481 kc oraz art. 482 kc poprzez ich niewłaściwe nizastosowanie i uznanie, że od pozwanego na rzecz powodów przysługują odsetki ustawowe, w tym skapitalizowane, od terminu wcześniejszego niż od daty wyrokowania;

2. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie;

- art. 278 § 1 kpc w zw. z art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie przez Sąd Okręgowy oceny dowodów, w szczególności z opinii biegłych sądowych, w sposób jednostronny i niewszechstronny, w zakresie ustalenia odpowiednich kwot zadośćuczynienia oraz odsetek ustawowych;
- art. 98 kpc w zw. z art. 100 kpc i art. 102 kpc poprzez odstąpienie przez Sąd Okręgowy od obciążania powoda B. O. (1) kosztami procesu, mimo braku przesłanek ku temu.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w części.

Sąd Apelacyjny – po samodzielnym zapoznaniu się i rozważeniu całości zebranego w sprawie materiału dowodowego - stosownie do treści art. 382 kpc doszedł do wniosku, że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji akceptuje i przyjmuje je za własne przy dokonywaniu oceny zasadności apelacji, wywodząc jednak odmienne wnioski w zakresie, w jakim nastąpiła korekta zaskarżonego orzeczenia.

W pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty podniesione w ramach podstawy naruszenia prawa procesowego, bowiem ocena zarzutów odnoszących się do naruszenia prawa materialnego może być dokonana jedynie na kanwie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy wszechstronnie rozważył zebrany w sprawie materiał dowodowy, należycie go ocenił, respektując zasady określone w art. 233 § 1 kpc i na tej podstawie prawidłowo ustalił okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia, czemu dał wyraz w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Wbrew twierdzeniom skarżącego powodowie udowodnili, że na skutek śmierci dziecka/wnuka doznali krzywdy i zostały naruszone ich dobra osobiste w stopniu uzasadniającym przyznanie zadośćuczynienia w wysokości zasądzonej zaskarżonym wyrokiem.

Sąd Okręgowy nie naruszył także art. 278 § 1 kpc, bowiem ocenił opinię biegłych sądowych wszechstronnie, w kontekście całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, ważąc na skutki, jakie w sferze psychicznej powodów na skutek śmierci S. O., stwierdzili biegli.

Prawidłowa ocena dowodów i poczynione na ich podstawie ustalenia faktyczne, a następnie ich subsumpcja pod właściwą normę prawną, czynią nietrafnym także naruszenie przez Sąd Okręgowy podstaw prawnych będących podwalinami zaskarżonego rozstrzygnięcia, tj. 446 § 4 kc w zw. z art. 363 § 2 kc.

W ocenie Sądu II instancji zasądzone zaskarżonym wyrokiem kwoty zadośćuczynienia respektują kryterium „odpowiedności sumy zadośćuczynienia”, wyrażającej się w jego funkcji kompensacyjnej, polegającej na powetowaniu doznanej krzywdy. Podniesione przez skarżącego w apelacji zarzuty o zbyt wysokiej kwocie zadośćuczynienia, należy uznać za polemiczne w stosunku do argumentów wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Uwadze skarżącego uszło bowiem to, że korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, czyli albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie. Skarżący nie przedstawił zaś żadnych argumentów, by wysokość zasądzonych kwot nie spełniała swej funkcji kompensacyjnej, stanowiąc źródło wzbogacenia powodów.

W realiach niniejszej sprawy skarżący zarzut zawyżonego zadośćuczynienia zasadzał na tym, że - jak wynika z opinii biegłych sądowych - powodowie (poza S. K. (1)) przeżywali fizjologiczne, niepowikłane etapy żałoby, której objawy miały charakter typowy i nie wykraczały poza zwykły zakres. W tym kontekście wskazać trzeba, że nawet żałoba typowa, bez powikłań, trwająca w okresie do 12 miesięcy, może powodować i w omawianej sprawie spowodowała naruszenie dóbr osobistych w postaci zerwania więzi rodzinnych. Bezsporne jest bowiem, że śmierć dziecka/wnuka była dla strony powodowej traumatycznym przeżyciem. Powodowie byli przygnębieni, przebyli ostrą reakcją na stres, zaburzenia adaptacyjne, nastąpiło u nich obniżenie aktywności życiowej, a u powódki G. W. doszło nawet do powikłania żałoby i nasilenia objawów lękowo - depresyjnych. W tym stanie rzeczy nie można przyjąć, że skoro okres żałoby, jej treść i intensywność mieszczą się w granicach możliwości adaptacyjnych danego człowieka, nie przechodząc w stan patologiczny, to zasadne jest przyznanie zadośćuczynienia w wysokości symbolicznej, jaką były kwoty wypłacone przez pozwanego.

Wskazać należy, że Sąd Okręgowy szacował wysokość zadośćuczynienia należnego wobec śmierci S. O. i ustalał z tym związany zakres i stopień cierpień powodów, szczegółowo ważąc na więź łączącą powodów ze zmarłym. Dlatego też nie można skutecznie Sądowi zarzucić, że zasądzone zadośćuczynienie nie jest adekwatne do doznanej krzywdy, stanowiącej źródło roszczenie w niniejszej sprawie i że składają się na nie sumaryczne krzywdy doznane nie tylko wskutek śmierci dziecka, ale i innych osób.

Nie sposób także umniejszać cierpienia B. O. (1), z uwagi na to, że zawarł nową rodzinę. Po pierwsze bowiem miało to miejsce w końcowej fazie jego fizjologicznej żałoby, po wtóre, osoba z którą się związał, miała podobne dramatyczne przeżycia, a ich relacja nawiązała się celem wzajemnego wsparcia w traumie, jakiej doznali.

Odnosząc się do zarzutu apelacji pozwanego dotyczącego odsetek (art. 481 § 1 i 2 kc) od zasądzonej tytułem zadośćuczynienia kwoty, wskazać należy, że data początkowa naliczania odsetek została ustalona przez Sąd I instancji w sposób prawidłowy. Zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego przewidzianego w art. 448 kc ma charakter bezterminowy i o jego przekształceniu w terminowy decyduje wierzyciel przez wezwanie dłużnika do wykonania. Nie ma przy tym znaczenia, że przyznanie zadośćuczynienia jest fakultatywne i może zależeć od uznania sądu oraz poczynionej przez ten sąd oceny konkretnych okoliczności. Orzeczenie sądu przyznające zadośćuczynienie ma charakter orzeczenia deklaratoryjnego a nie konstytutywnego, a wcześniejsza praktyka polegająca na zasądzeniu odsetek od dnia wyrokowania wiązała się w dużym stopniu z waloryzacyjnym aspektem odsetek, prowadzącym do powiększenia ogólnej sumy przyznanego pokrzywdzonemu zadośćuczynienia. Mając na uwadze, iż w okresie objętym sporem stron odsetki utraciły swój waloryzacyjny charakter i nie obserwuje się zjawiska deprecjacji waluty krajowej, nie ma w ocenie Sądu Apelacyjnego podstaw do zasądzenia odsetek od przyznanego zadośćuczynienia dopiero od dnia wyrokowania (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2005 r. sygn. akt I CK 7/05, Lex Nr 153254, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r. sygn. akt I CSK 433/06, Lex Nr 274209, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1970 r. sygn. akt II PR 257/70 OSNC 1971/6/103).

Nieuzasadnione jest przy tym powoływanie się skarżącego na naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisu art. 817 kc, wskazując na niemożność spełnienia świadczenia w terminie 30 - dniowym od chwili zgłoszenia szkody, na skutek braku możliwości wyjaśnienia w tym okresie okoliczności istotnych dla ustalenia odpowiedzialności pozwanego i wysokości świadczenia. Uchylenie się bowiem skarżącego od kosztów opinii biegłych celem rozwiania tych wątpliwości i przrzucanie ciężaru ich wykazania w postępowaniu sądowym nie może premiować takiego postępowania ubezpieczyciela - profesjonalisty, a w konsekwencji nie może on ponosić pozytywnych następstw prawnych tego, że okoliczności wpływające na jego odpowiedzialność stały mu się wiadome dopiero w toku postępowaniu sądowego.

Korekcie musiała jednak podlegać wysokość zasądzonych skapitalizowanych odsetek. Wiąże to się z tym, że powodowie w toku postępowania likwidacyjnego zgłosili żądania w niższej wysokości aniżeli w postępowaniu sądowym. A mianowicie: B. O. (1) w wysokości 60 000 zł, przy czym pozwany wypłacił mu 20 000 zł, zaś pozostali powodowie w wysokości 30 000 zł, przy czym pozwany wypłacił im po 5 000 zł. Zatem w przypadku B. O. (1) należne mu odsetki za okres od dnia 2 marca 2013 r. do dnia 22 sierpnia 2013 r. to kwota 2 478, 90 zł, w przypadku S. K. (1) i Z. K. należne im odsetki za ten sam okres to kwota po 1 549, 32 zł, zaś odsetki należne G. W. obejmują okres od dnia 5 kwietnia 2013 r. do dnia 22 sierpnia 2013 r. i stanowią kwotę 1246, 58 zł. W konsekwencji do tych wartości należało obniżyć kwoty zasądzonych powodom skapitalizowanych odsetek, co też Sąd Apelacyjny uczynił.

Powyższe rozstrzygnięcie warunkowało korektę w zakresie orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania co do B. O. (1), który przegrał postępowanie przed Sądem I instancji w 23 %, pozostali powodowie przegrali je bowiem jedynie w części mniejszej niż 2 %, wobec czego Sąd uznał, że wygrali je w całości. Koszty, jakie poniósł powód B. O. (1) to natomiast kwota 5 309 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu oraz kwota 3617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Należne na jego rzecz koszty, to zatem na podstawie art. 100 kpc w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 461, zwanego dalej „rozporządzeniem”) kwota 6873, 02 zł.

Z uwagi na treść zarzutów wyeksponowanych w apelacji jedynie marginalnie wskazać trzeba, że Sąd nie rozprawiał się z podnoszonym naruszeniem przez Sąd Okręgowy art. 98 kpc w zw. z art. 100 kpc i art. 102 kpc, bowiem dotyczył on niezaskarżonego rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w sposób wskazany w sentencji, na podstawie art. 385 kpc oddalając apelację w pozostałym zakresie.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 108 § 1 kpc i art. 98 § 1, 3 i 4 kpc w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, gdyż powodowie przegrali sprawę w około 2 %.